ASSERTIONES THEOLOGICAE

ea continentes quæ in Iacobi et Iudæ Epiſtolas
ANNOTATIONE
digna uiſa ſunt.

Proponuntur in disputationes futuras ante inſtaurationẽ ſtudiorum in templo Societatis IESV, defendendæ ab uno ex Theologicis auditoribus Collegij eiuſdem Societatis, Præſide Theologiæ in eodẽ Collegio Profeſſore.

Romæ In AEdibus Societatis
IESV.
1556

ASSERTIO PRIMA.

EPISTOLAM *quæ Iacobi dicitur, Iacobi eſſe nõ eſt minus certum, quàm Pauli Epiſtolas eſſe, quæ Pauli dicuntur; quandoquidem utriſq; Eccleſiam authoritatem deſdiſſe ex concilijs, decretiſq; Pontificum, manifeſtum eſt.* Nec *tamẽ idcirco uera eſſe credenda ſunt, quæ in ſcriptura ſacra continentur, quòd ea Canonica eſſe, Eccleſia determinaueſrit; ſed quòd à Spiritu Sãcto inſpirata ſint: nõ enim illis Eccleſia ueritatem dat, ſed authoritatem: ideſt uerba eſſe Spiſritus Sancti declarat, nõ facit: quod (ſi quis rectè intelligat) non eſt uerã efficere ſcripturam, ſed eam ueram eſſe certiſſimamq; oſtendere.*

II.

PORRO *de ordine epiſtolarum, quare nimirũ hæc alias præcedat, nõ uideo cur quis debeat eſſe ſollicitus, cũ neq; neceſſe ſit ſcire, quid illum mouerit qui primus epiſtolas distinxit ut hunc ordinem ſeruaret, neq; omnes uideamus uel in re hac, uel in reliquis Teſtamenti libris eundem per omnia ordinem diſtinctionemq; ſecutos.*

III

IACOBVS *Dei et Domini noſtri*
IESV *Chriſti ſeruus et c.*

MERITO *reprehenditur Caietanus hoc loco, qui ſalutationem hanc puram dixerit, ideſt (ut ipſe interpretatur) nihil ſimile habentem aliarum quæ Apoſtolicæ ſine controuerſia ſunt, nihil deniq; Dei, nihil Ieſu Chriſti, nihil gratiæ aut pacis cõtinentem, ſed more prophano ſalutẽ mitti. Vbi mirandum profectò eſt, hominem alioqui acutiſſimum in ſalutatione Chriſtiana non agnouiſſe gratiam & pacem, neq; in*

ſeruo Ieſu Chriſti, aliquid Chriſti, aut dei uidiſſe: quàm deniq; alienum ſit à prophão more quo gloria propria quæritur, in eo ꝙ Chriſti ſeruus ſis, gloriari. Certè qui agnouit in epiſtola ab Apoſtolis miſſa, ſalutationem Apoſtolicam, hic eam nulla debuit ratione negare.

IIII

NEC uerò quenq; mouere debet, quòd nomen Apoſtoli hic uideat prætermiſſum: nã id neq; ab omnibus uidemus apoſtolis obſeruatum, ut in epiſtolæ principio, Apoſtoli nomine uterentur: quod uidere eſt in Ioannis & Iudæ epiſtolis. quòd ſi quis obyciat eam fuiſſe cauſſam cur non fuerit habita certa omnino illarum authoritas, huic obyci uiciſſim poteſt, neq; illam Pauli dicendã quæ Petri epiſtolæ non per omnia ſimilis eſt: immo neq; omnes Pauli eſſe quæ eius dicuntur, quia nõ in omnibus idem ſalutationis modus adhibetur.

V

DVODECIM Tribubus quæ ſunt in diſperſione.

SVPERVACANEA uidetur hoc loco illa quæſtio: quomodo duodecim Tribubus diſperſis ſcribat, cum decẽ in captiuitatẽ abductæ nunq̃; inde redyſſe legantur; Quicquid enim de hac re quis ſentiat, illud certe negari nõ poteſt, ex omnibus Tribubus, aut fuiſſe cõuerſos aliquot, aut potuiſſe cõuerti: ys ergo quid mirum eſt ſi ſcribat Chriſti Apoſtolus, ut habeant uidelicet et qui Chriſtiani ſunt, et qui aliquãdo fuerint, quo in accepta fide inſtituantur; Nam et nobis etiam, qui tamen nondum eramus, quis non uidet Iacobum tum ſcripſiſſe;

VI

OMNE *gaudium exiſtimate fratres.&c.*

INITIVM *hoc epiſtolæ, ut daret, eo uidetur conſilio factum, ut quia diſperſis Chriſtianis, et inter uarias nationes uarioſq; ritus degentibus ſcribebat, quibus uidebat nõ defuturas perſecutiones, eos appoſitiſſimi huius remedij admoneret, indicans non defuturam cõſolationem, ſi quod aduerſum uidetur, proſperum ducerent, quodq; maxime eſſet moleſtũ, ut ſuauiſſimum amplecterẽtur. Proſperum etenim, ſuauiſſimumq; habendum eſt, quod in cæleſtem uitam beatamq; ducit: ut non immerito à conſpectu Concilij gaudẽtes tùm Apoſtoli diſceſſiſſe legantur, cum digni habiti ſunt pro Chriſti nomine contumeliam pati.*

VII

INFIRMO *admodum argumento uti hoc loco Catharinum ad ſuam de gratiæ certitudine opinionem confirmandam. Quaſi uerò uel gaudere non poſſit qui certus non eſt ſe eſſe in gratia Dei, uel non apertè Diuus Iacobus eius gaudij, de quo mentionem fecerat, rationẽ reddat. ſcientes (inquiẽs) quod probatio. et c. abũde enim magna ſeſe iuſtis offert gaudij materia, cum in ſe uirtutem perfici uident, qui hanc ſciunt Dei eſſe uoluntatem, ut perfecti ſint. ſicut et ipſe perfectus eſt. Nec æquum eſt de Dei uoluntate tam humiliter ſentire, ut ea ad gaudium ſine gratiæ certitudine ſufficere non credatur.*

VIII

CVM *in tentationes uarias &c.*

TENTATIONVM *nomine non eæ ſolùm intelligendæ uidentur quæ extrinſecus ita adueniunt, ut animum ad peccatum non alliciant, ſed & illæ, quæ a concupiſcentia*

mouentur poſſunt hoc nomine comprehendi, cum præſertim non minus patientiam probent, et operentur.

IX

PROBATIO *Fidei Veſtræ Patientiam operatur et c:*

PROBATIO *hoc loco illam ſignificat exploratioñe uirtutis, quæ per uarias fit tribulatiões, quæq; patientiam perficit, & confirmat. nam cum Paulus ait, Patientia probationem operatur, alio ſenſu probatio accipienda eſt, ſignificat enim in eo quenq; perfectum oſtendi & probari, quòd patiens eſt. Probatio itaq;, de qua Iacobus loquitur, tentatio quædam eſt, & uia in illam de qua fit ſermo a Paulo (a quo quæ hic probatio dicitur tribulatio ſeu afflictio uocatur) tùm enim quis probatus apparet, cũ uarijs tẽtatiõibus agitatus, firmus perſtitiſſe inuenitur, et nulla ĩ re a uirtutis perfectiõe dimotus.*

X

PATIENTIA *autem opus perfectum habeat & c.*

SIVE *habeat legatur, siue habet, idem prorſus ſenſus eſt. Ita enim tota hæc oratio legenda uidetur ſcientes quòd probatio fidei ueſtræ patientiam operatur, quòdq; patientia opus perfectum habet, quaſi dicat ſciẽtes præterea tùm uos perfectos eſſe, cùm patientiam poſſidebitis, quare minus hoc loco probanda eſt Eraſmi tranſlatio, quæ hunc ſenſum nõ uidetur poſſe admittere.*

XI

VT SITIS *perfecti & integri.*

QVIS *hic non uideat craſſiſſimas hæreticorum tenebras qui Chriſtianis derogant perfectionem, alijs nimirum concedere*

nõ audẽtes, quod in ſe ipſi experiri nec poſſunt, nec merẽtur.

XII

SI VIS autem ueſtrum
indiget ſapiẽtia et c.

ID ideo additum uidetur, ut intelligamus quæ dicta ſunt, non eſſe ſapiẽtiæ huiusmundi, ſed Chriſtianæ philoſophiæ Deiq; donum; quapropter ſi quis nõ capiat quomodo in tentationibus tantopere gaudere quis posſit, is a Deo poſtulet, qui liberaliſſimus eſt, nec hominibus ſimilis, qui cum multa dederint, ſi plura petantur, improperant, illa nimirum quæ dederãt commemorantes, ſeq; multa iam dedisſe obijcientes, cùm contrà conqueratur potius Deus, quod nõ inueniat qui accipiat, neq; tãm multa unq; det, quin plura dare ſit paratiſſimus.

XIII

AFFLVENTER.

SI PRO affluenter legas ſimpliciter, is erit, idemq; cũ illo, ſenſus. Deum eo animo, eaq; ſimplicitate dare, ut quantum in ſe eſt plura in dies uelit, maioraq; cõferre, longeq; ab illo eſſe illam hominis duplicitatem, qua & ſi in eo quod dat plura etiam adijcere uelle uideatur, geſtat tamen aliud quandoq; in animo, neq; ita ſentit.

XIIII

POSTVLET A DEO.

BREVI illos oratione condemnat, qui uel ſibi plus æquo tribuunt, uel Deo minus quàm debeant. Docet enim ita homini de ſe atq; Deo ſentiendum, ut bonum neq; niſi illius liberalitate & gratia, neq; ſine aliquo ſuo ipſe opere debeat expectare. Etenim Deus homines neq; uult eſſe negligentes, neq; ingratos, ſed ſua ab his dona & agnoſci, & quæri diligenter.

XV

POSTVLET autem in Fide nihil hæſitans.

MIROR certe & hic aliquid uidiſſe Catharinum, quod ad gratiæ certitudinē probandā ualere quicquam poſſit. Quod uero Iacobus ait (nihil hæſitans) ita intelligi poteſt, ut hæſitare non debeat in eo quod dictum eſt, Dei ſilicet largitate, et animo ad benefaciēdum promptiſſimo: uel in eo ſenſu accipi, quo Chriſtus dixerat, Omnia quæcūq; orantes petitis, credite quia accipietis, & euenient uobis. Poſſet & tertiò ad eos referri, qui quadam amicitia familiaritateq; Deo coniuncti, ſumma cum confidentia petunt & obtinent ab eo quod uolunt, niſi plurimos hoc loco alloqui uideretur, atq; adeo illos, qui ad eam nōdum perfectionem peruenerant, quæ paucisſimorum eſt, eorumq; qui hac admonitione non uidentur magnopere indigere.

XVI

NIHIL HAESITANS.

PERINDE eſt ſiue hæſitans legatur, ſiue dijudicās. Qui enim hæſitat, diiudicat, & uel, quaſi in iudicio diuiſus, certus non eſt in utram potius partem inclinet: uel, non ſimpliciter, firmiterq; credēs, ſecus iudicat quàm par ſit. Qua diiudicādi ſignificatione uidetur Diuus Paulus uſus fuiſſe, cū ita dixit. Qui autem diſcernit, ſeu, ut alij legunt, dijudicat, ſi māducauerit, damnatus eſt, quia non ex fide, ideſt qui hæſitauerit ſeu dubitauerit, in eoq; dubio manducauerit, in eo condemnatur & peccat, quòd contrà cōſcientiam agit, quæ dubia eſt.

XVII

NON ERGO Exiſtimet homo ille, quòd accipiat aliquid à Domino.

Non id dicit quaſi Deus aut dare non poſſit etiam illis, aut non ſoleat, ſed id ſignificat, ſi uim ſpectes orationis, & diſpoſitionis, non eſſe cur qui hæſitat, expectet à Deo, quod petit. Nam qui animo eſt duplici, facile ab eo mouetur, quod aut propoſuit, aut credidit; unde & ei magis illa animi diffidentia obeſt, quominus impetret, quàm profuerat ad impetrandum confidentia. quòd ſi legi poſſet, non ergo, uel, non enim exiſtimat homo ille et c. illa mihi lectio ualde placeret, ſignificaretq́; illum ſibi planè non conſtare, qui petat quaſi accepturus, & tamen ſe accepturum diffidat.

XVIII

GLORIETVR AVTEM FRATER humilis in exaltatione ſua.

HOC Eò pertinere uidetur, ut oſtendat in tribulationibus non modo gaudendum eſſe, ſed & gloriandum, conſiderata nimirùm ſublimitate, uel ea, ad quam Deus humiles aliquando euehet, unde & inferius dicit, quoniam accipiet coronam uitæ: uel ea, quæ in ipſa pro CHRISTO perſecutione ſita eſt: maximè nanq; exaltatur à Deo is, cui pro IESV nomine pati contigerit.

XIX.

DIVES AVTEM IN HVMILITATE SVA.

VEL hic ſubintelligi oportet, pudeſiat, uel repetendum, ſed ironicè, glorietur, quod ex ſequentibus ſatis indicatur, uideturq́;, uti pauperis nomine intelligitur qui animo pauper eſt, ita diuitis nomine intelligendus, qui affectu poſſidet, ſeu poſſidetur potius à diuitijs.

XX.

NEMO *cum tentatur dicat quoniam à Deo tentatur.*

ADMONETVR *hoc loco quiſq; propriæ cognitionis, et ſi enim* Deo *permittente, nobiſq; in ea re conſulente, tentationibus exercemur, nullo tamen modo credendum eſt, id quaſi* Deo *ad peccatum impellente, accidere, ſed in nobis eſſe à qua tentamur, concupiſcentiam, quæ cum delectationem usq; ad conſenſum perducit, hominem peccato interficit.*

XXI.

DEVS *enim intentator malorum eſt.*

SIVE *actiuè, ſiue paſſiuè ſumas, uera eſt ſententia.* Deus *enim neq; malo mouetur, neq; ad malum mouet. quod ex eo probari poteſt, quod additur. ſ. omne datum optimum etc. ideſt tantum abeſſe à* Deo *ut ad malum inclinet, ut niſi ipſe det, bonum ullum habere non poſſimus, quò fit, ut ad uincendas tentationes auxilium ferre promptiſſimus ſit, ad inducendas ferre non poſſit, cum luminis pater ſit & non tenebrarum, cuius uel illud eſt manifeſtum argumentum, quòd nos per fidem genuit, nõ quidẽ noſtris (quæ nulla erãt) cõmotus meritis, ſed propria, quæ infinita eſt, charitate adductus.*

XXII.

VICISSITVDINIS *obumbratio.*

SIVE *ita legas, ſiue cum* Auguſtino, *momenti obumbratio, ſeu momentanea obumbratio, idem utraq; lectione ſignificatur, ſcilicet in* Deo *non eſſe illam ſolis uariationem, qua dies noctibus, uiciſſimq; noctes diebus ſuccedunt, quaq; anni tempora diſtinguuntur, cum ſit & immutabilis in ſe, & ubiq; ſemperq; præſentiſſimus.*

XXIII.

VT SIMVS initium aliquod Creaturæ eius.

INTELLIGIT uel ſpiritus primitias, quas Apoſtoli, primiq; Chriſtiani acceperunt, uel illorum dignitatem, qui per fidem uiuam facti ſunt filij Dei, eiq; per gratiam chariſſimi.

XXIIII.

SCITIS fratres mei Dilectiſſimi, ſit autem omnis homo etc.

ET hæc lectio, & illa, itaq; fratres mei dilectiſſimi ſit omnis homo etc. eundem ſenſum habent; diſponi nimirum nos oportere, ut in nobis, id de quo dixerat, generationis initium conſeruetur, quod fieri ait humilitate audientis, ſilentioq; meditantis, et expectantis patientia.

XXV.

TARDVS AD IRAM.

VEL non eadem eſt hic tardi ſignificatio, ut cum dicitur tardus ad loquendum, cum loqui liceat, iraſci autem, ſecundum Iacobi ſententiam, minimè, aut non eodē modo utrobiq; ſumitur ira, ſed inferius ira quæ cum uitio eſt, intelligitur: ad iram autem tardi eſſe iubemur, ne in iræ uitiū incurramus.

XXVI.

QVAPROPTER abijcientes omnem immunditiam.

IDEST, quod in ſilentio, meditationeq; fieri debet, abijcienda nimirum pellendaq; à nobis eſt immunditia omnis, & malitia, quæ duo uniuerſa mala complecti uidentur; quamuis enim omne malum immunditia quædā ſit, & omnis immūditia malum, quædam tamen in malis ſunt, quæ in ſe præ alijs quandam contineant fœditatem.

XXVII.

SVSCIPITE *inſitum uerbum.*

INSITVM *Dicitur, ut quibuſdam placet, quòd naturale non ſit, naturaliue ratione inueſtigabile, ſed abſconditum à ſæculis in Deo, nobis autem reuelatum, noſtriſq; inſertum mentibus per filium eius* IESVM *Chriſtum Dominum Noſtrum.*

XXVIII.

QVOD POTEST SALVARE *animas ueſtras.*

SALVAT *uerbum hoc animas noſtras eo modo quo fides, hæc enim eſt uerbum illud, quod prædicatur, quodq; in manſuetudine, & non in contentione ſuſcipiendum eſt. Fidem autem intellige formatam, per hanc enim, ſecundum Paulum, iuſtificamur; quod ſi uerbi nomine Chriſtum intelligas, idem ſenſus fuerit, nam & Chriſtus, non niſi per fidem animas ſaluat.*

XXIX.

QVI AVTEM *perſpexerit in lege perfectæ libertatis.*

HIC *locus mirè conuincit hæreticos, cum enim libertatem Euangelicam explicet, oſtendit in ſuo quemq; facto fore beatum, qui etiam ſuperius dixerat, gloriam eſſe coronam uitæ, quod ſi illi uel aduerterent, uel crederent, maiori profectò bonis operibus ſtudio incumberent.*

XXX.

PORRO *lex Euangelica perfectæ libertatis, ſeu perfecta libertatis dicitur; perfecta quidem, quod hominem ad perfectionem perducat, quod lex Moſaica præſtare nunquàm potuit, libertatis autem, quòd amore ducat non timore, eſt*

enim

enim, ut uno uerbo dicamus, legis Euangelicæ ſumma, gratia ſeu Charitas diffuſa in cordibus noſtris, in qua eſt, & hominis perfectio, & ſumma libertas, quæ eatenus in ueteri lege fuit, primiſq; illis in patribus uiguit, quatenus in ea lex Euangelica continebatur, illiq; ad nouum (ſecundum Auguſtinum) teſtamentum pertinebant.

XXXI.

RELIGIO *Munda & immaculata apud Deum.*

PAVCIS *verbis Chriſtianæ religionis ſummam expreſſit, quæ in cordis munditia coràm Deo, boniſq; operibus ſita eſt. Inter opera uero bona illa præcipua ſunt Deóq; gratiſſima, quæ in afflictos indigenteſq; conferuntur.*

IN CAPVT *Secundum.*

Aſſertio prima.

NOLITE *in perſonarum acceptione habere fidem Domini Noſtri* IESV *Chriſti gloriæ.*

QVI *ſupra beatos, pauperes humileſq; prædicauerat, in eos inuehitur, qui illis ſpretis diuitum magnatumq; perſonā accipiunt. Quod uerò ait, non habendā fidem Domini noſtri* IESV *Chriſti, id ſignificat, aut non profuturam ijs qui perſonam accipiunt, aut perſonarum acceptionem Chriſtiano homine indignam eſſe. Illud autem Chriſti gloriæ, pro qui eſt gloria noſtra, uel glorioſi, iuxta hebræorum morem, accipiendum eſſe, non uidit Eraſmus, qui pro gloria opinionem uertit.*

II.

NONNE *Iudicatis apud uoſmetipſos.*

QVOD *alij legunt, & non, ſeu nonne dijudicati eſtis in uobis ipſis, eundem ferè ſenſum facit, qui magis perſe-*

quentia explicatur, eos uidelicet Iudices factos cogitationum ſeu ratiocinationum iniquarum, ideſt male cogitaſſe, & iudicaſſe qui diuitiarum rationem habuerint, & non probitatis, quod qui faciunt, & iudicant apud ſe male, & non dijudicantur in ſeipſis. i. non ſe examinant ut rectè iudicent. Deniq; in ipſo, quod intus habent, iudicio ſe condēnant: in quam ſententiam Paulus dixiſſe uidetur: Beatus qui non iudicat ſemetipſum in eo quod probat. i. ita probat ut ſe non male iudicando condemnet: & alibi ſæpe iudicio utitur pro condēnatione. Poteſt & huius loci ſenſus eſſe, nonne iudicatis ſeu iudicati eſtis; i. nonne iudicatis uos tanquàm peccantes, qui ſic de proximo ſenſeritis; quaſi dicat, facile erat peccatum agnoſcere, quo male de proximo ſenſeratis.

III.

Haeredes *Regni quod repromiſit Deus diligentibus ſe.*

Ex hoc, ſimilique ſuperius loco colligere licet, in ſola Dei dilectione meriti rationem principiumq; conſiſtere, quicquid. n. in charitate fit, promiſſionem habet uitæ æternæ, quod uerò dilectione caret, quamuis alioqui magnum, iuxta Pauli ſententiam, nullius eſt apud Deum momenti.

IIII.

Nonne *ipſi blaſphemant bonum nomen etc.*

Id De diuitibus infidelibus intelligi, non eſt neceſſe, cum non ſolùm poſſit de fidelibus etiam intelligi, ſed de his ſolis uideatur Apoſtolus fuiſſe locutus.

V.

LEGEM REGALEM.

Eximium eſſe, & nobile præceptum de proximi dilectione ſi-

gnificaſſe uidetur, ut pote quod ex Pauli ſententia uniuer-
ſam legis perfectionem contineat.

VI.

QVICVNQVE Totam legem ſeruauerit,
offendat autem in uno, factus eſt
omnium reus.

HVNC Locum ita intelligimus, ut ſignificare uoluerit, pa-
rum prodeſſe homini quicquid boni fecerit, uel quotquot
præcepta impleuerit, ſi uel unum tranſgrediatur, cum id
non minorem uim habeat ad eum condemnandum, quàm ſi
cuncta fuiſſet tranſgreſſus: neque enim ſatis eſt ei qui fur
to, & fornicatione interdixit ſi caſtè uiuas, niſi, & manus
à re aliena contineas: ſi hoc ſolum facies, & illum contem-
nis qui legem dedit, & ipſam legem, totamq; quodammodo
uiolas, cum per te integra manere non poſſit.

VII.

SICVT per legem libertatis incipientes
iudicari.

ID, vel ideo dictum uidetur quòd, ut ait Paulus, grauius iudi-
cium maneat legis Euangelicæ, quàm Moſaicæ tranſgreſſo-
res, quantò nimirum in ea & abundantior eſt gratia, &
clarior Dei perfectiorq; cognitio, nullamq; excuſationem
ſint habituri, qui libertatis legem . i. iugum Chriſti ſuaue
non tulerint, tanto præſertim gratiæ præſidio munitũ, tan-
toq; gloriæ præmio commendatum: uel eos obligationis ad-
monet, qua per legem Euangelicam ſunt obſtricti: cui enim
multum datum eſt, multum exigetur ab eo; qui tamen ſenſus
non ab eo nimium differt, de quo prius diximus.

SVPER exaltat autem miſericoria iudicium.

ILLA Lectio quæ ſuperexultat habet, ſeu gloriatur ad‑uerſum iudicium, ab hoc ſenſu non differt: ſic enim locus hic intelligendus uidetur, miſericordiam eius qui miſericor‑dia uſus fuerit, ſuper iudicium collocare ſeu collocari, & quaſi exultare, gloriariq; quòd iudicium uicerit, ab eiusq; manibus hominem eripuerit. vnde & Chriſtus beatos di‑xit miſericordes, quoniam miſericordiã conſequentur, et Ia‑cobus, quàm ſint huiuſmodi opera neceſſaria oſtenſurus, addit, quid proderit fratres mei etc.

IX.

SICET fides ſi non habeat opera, mortua eſt in ſemetipſa.

MORTVAM eſſe fidem ſine operibus, ita eſt intelligen‑dum, ut explicat Iacobus; ut enim nudo ſi conſilium des, non ueſtem quæ tegat, nihilominus nudus manet, ita ſi te ſola fides inſtruat, neque præterea opera addat, quæ docet, non reſurges in uitã, nullus enim niſi per charitatem uiui‑ficatur, charitas autem, ſi eſt, otioſa non eſt, alioqui ſi quis quòd iubetur non facit, in eo non amare conuincitur. Mor‑tua ergo eſt fides ſine operibus, quia charitate deſtituitur qua anima uiuit, uiuuntq; cæteræ animæ uirtutes.

X.

OSTENDE mihi fidem tuam ſine operibus.

QVAMVIS utrunq; horum, ſcilicet ſine operibus, ſeu ex operibus, ſuperfluum uideatur, tamen utcunq; legas, ea‑dem eſt ſententia: ſiquis enim opera non habet, cum ex eo quæritur, ut oſtendat fidem ſuam, perinde eſt, ſiue ex ope‑ribus quis, ſiue ſine operibus eam ſibi oſtendi poſtulet: non

enim

enim quærit, ut ex operibus oſtendat, quaſi opera habeat: im mo ita dicitur, ut quia ea non habet, conuincatur fidem non poſſe oſtendere. Loci itaq; huius ſenſus eſt, irridendum ſe exhibere, qui cum opera non habeat, fidem ſe habere glo riatur, cum in promptu ſit, ut ei quis dicere poſſit: oſtende mihi fidem tuam qui opera non habes, oſtende, inquam, ex opere aliquo, quod cum ille non poſſit, fuerit certè meritò ir ridendus, uel ab homine infideli, qui cum aliqua in ſpeciem bona opera habeat, dicere ludens poſſit, ſe potius fidem ha bere qui opera aliqua oſtendere queat, ille qui fidelem ſe dici uult, non queat.

XI.

ET DAEMONES *credunt.*

CREDVNT Dæmones, *ſed conuicti miraculis, neq; illa fi des donum eſt infuſum, ſed naturalis quidam intellectus aſ ſenſus, qui fides dicitur acquiſita, quòd ſi ad illud referen dum hoc ſit, quod de* Dei Diuinitate *credunt, non uideo cur illorum ſententia abſurda uideri debeat, qui eos dono fidei credere exiſtimant.*

XII.

VIS Autem *ſcire, ò homo inanis, quoniam fides ſine operibus mortua eſt.*

ID *ſtatim exẽplo probat, et ſimilitudine. ſimilitudine quidẽ hac, ut corpus ſine ſpiritu mortuũ eſt, ita fides quæ nõ operatur mortua eſt.* Neq; *enim ſine operibus inueniri poteſt fides uiua, ut neq; ſine reſpiratione uiuum corpus.* Exempla *uero duo affert, in hunc modum: fidem ſolam, neq;* Abraham, *neq;* Raab, *ita iuſtificaſſe, ut, niſi opera adhibuiſſent, quæ charitas requirit, iuſti, uiuamq; fidem habere dici potue rint, ſed initium tantum fuiſſe iuſtificationis in fide: perfe*

ctionem autem tum conſecutam, cum oblata operādi occaſione, opera etiam addiderunt. Atq; ita tum ſcripturam fuiſſe ſuppletam, ſeu adimpletam, quæ Abraham iuſtum dixerat, cum fides, quà ſemper promptus fuerat ad operandum, per opera perfecta eſt, atq; adeo ipſa eius iuſtificatio: & hic uidetur huius loci germanus ſenſus.

XIII.

ET AMICVS DEI appellatus eſt.

ID ita poteſt intelligi, eo facto accepiſſe amici Dei nomen; non enim eo in loco, quem Iacobus citat, hæc uerba habentur; uel ſignificat iuſtificatum eſſe, non eſſe aliud, quàm cum Deo in gratiam redire, eiusq; amicum fieri, atq; adeo in iuſtificatione perfici, eſſe in Dei gratia amicitiaq; confirmari: unde et Deus quaſi iam confirmata amicitia, interpoſito iuramēto promiſſionem, quam antea fecerat, confirmauit.

XIIII.

SICVT Enim corpus ſine ſpiritu mortuum eſt.

VT corpus ſine ſpiritu corpus eſt quidem, ſed non uiuum; ita fides ſine operibus, fides quidem eſt, ſed uiua non eſt, quia opera uiua, ideſt à Charitate procedentia, non ædit.

XV.

VIDES quoniam ex operibus iuſtificatur homo, & non ex fide tantum.

QVOD Paulus Abrahæ iuſtificationem fidei tribuit, non operibus, ei contrarium non eſt, quod hic Iacobus aſſerit, non enim negat fuiſſe Abraham iuſtificatum ſine operibus, ſed dicit non profuturam, neq; duraturam fuiſſe illam primam

iuſtificationem, niſi opera addidiſſet. Itaq; uerum eſt quod Paulus ait, nos per fidem iuſtificari: ſed fides hæc, cum non alia ſit, quàm quæ per dilectionem operatur, uerum etiam eſt, quod Iacobus affirmat, tum in iuſtificatione homi-nem perfici, cum non ſola fide contentus, opera etiam adij-ciat: quæ opera ut eum iuſtum non faciant, certè perficiunt, & in iuſtitia per fidem accepta confirmant, & ne ab illa excidat, atq; adeo moriatur, conſeruant.

IN CAP. TERTIVM,

Aſſertio prima.

NOLITE Fieri plures magiſtri.

Magiſterij ambitiοnē dānat, non magiſtri ſcientiā: et ſi .n. in multis offendimus oēs, tantò tamen ſeuerius ſubituri ſunt iudicium, qui magiſtri eſſe, & dici uolunt, quantò minus eum ulla excuſatio defendit, qui ſua ipſe ſponte tam arduam alios docendi prouinciam ſuſcipit. Plures autem dixit, quòd qui magiſterium appetit, magiſtros plures, quàm ſint, eſſe uelit.

II.

SI QVIS in uerbo non offendit, hic perfe-ctus eſt uir.

NON id dicit quod linguam moderari, hominis ſit perfectio, ſed quòd, qui id poteſt, totum etiam corpus, ideſt cunctos animæ affectus & actiones, uel reliqua corporis membra, poſ-ſit intra rationis limites continere, ad eumq; modum dirige-re, quo uidemus à perito ſeſſore, pro ipſius arbitrio, equum fræno, nauimq; à nauclero temone gubernari: contra uero ſi ea negligatur, in periculo eſſe corpus, non ſecus atq; na-uim neglecto temone, aut equum fræno reiecto.

ET MAGNA EXALTAT.

SEV *exultat.*

IN EVM ID *Senſum dictum eſt, quo qui ita fe-rocit ut contineri non poſſit, & exultare dici poteſt, & ſe exaltare, atq; omnia uelle turbare: quod utinam non tam ue rè in hæreticorum linguas quadraret, qui cum uellent plures eſſe magiſtri, totam penè* Eccleſiæ *faciem fœdarunt, eiusq; corporis maximam partem in infernum præcipitem egerũt.*

IIII.

VNIVERSITAS *iniquitatis.*

CVM *omnia ferè mala à linguæ uitio proficiſcantur, non immeritò ipſa mundus quidam dicitur, uniuerſa in ſe mala concludens.*

V.

INFLAMMAT ROTAM

natiuitatis noſtræ.

IDEST *totum uitæ noſtræ curſum, ſeu ab ipſa uſq; natiui-tate conuerſionem ita contaminat, ſicut modica ignis ſcintil la uniuerſam quandoq; ſyluam incendit.*

VI.

INFLAMMATA A *Gehenna.*

IDEST *à gehennæ, inferniq; ciue* Dæmone; *uel à prauis a-nimi affectionibus* Gehennáq; *dignis excitata; uel id dictum eſt, quòd quaſi ignem in ſe ſuſceperit, ita cunctas animæ operationes inſtar ſcintillæ inflammet.*

VII.

LINGVAM *Nullus hominum domare poteſt.*

NON *Quaſi id Dei gratiæ non ſit poſſibile aut facilè;*

ſed quia res longè difficilima eſt, ſupraq́; hominũ uires, alios qui enim ſupra domari eam poſſe oſtendit, cum dixit, ſiquis putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam etc. poteſt & interrogatiuè id legi, quaſi dicat, qui fit, ut cum alia domentur uniuerſa, malum hoc domari non poſſit;

VIII.

QVIS *ſapiens & diſciplinatus inter uos; etc.*

ADHORTATIO *quædam eſt, ut in uirtutis ſtudium incumbant, illudq́; magiſterij deſiderium in bonæ integræq́; uitæ exemplum conuertant, in eoq́; ſe ſapientes oſtendant, quod ſine querela inter alios ſummaq́; in tranquillitate uerſantur; à contentionibus, alijsq́; quæ ſolent à terrena diabolicaq́; ſapientia proficiſci, quàm alieniſsimi.*

IX.

NOLITE *Mendaces eſſe aduerſus ueritatem.*

DVM *ſcilicet tamquàm ſapientes gloriamini, cum reuera nihil minus ſitis quam ſapientes, uel nolite illa aut facere, aut dicere, quæ pugnant cum ueritate; quod genus hominum in hæreticorum Eccleſia frequentiſsimum eſt.*

X.

TERRENA, *animalis, Diabolica.*

HIS *Tribus uidetur complexus concupiſcentiam oculorum, & carnis, uitæq́; ſuperbiam, humanæ uidelicet ſapientiæ fructus.*

XI.

PRIMVM *quidem pudica eſt, etc.*

NON *eſt difficile hic uidere quàm longè ſint à uera ſapientia noui Euangelici uiri, qui in impudicitijs gloriantur, pacẽ concordiamq́; oderunt, qui deniq; animum ita in malo obſir*

marunt, ut dati uideantur in reprobum ſenſum, & ad mortem uſq; peccare.

XII.

IVDICANS ſine ſimulatione.

IDEST ex animo reprehendens, uel, ut habet alia lectio, non dijudicans, non ſimulans, ideſt, neq; in condemnationem alioꝛum prona, neq; tamen diſſimulans, ubi correctione opus eſt, uel nihil more hypocritarum ſimulans.

XIII.

FRVCTVS autem iuſtitiæ in pace ſeminantur, facientibus pacem.

FRVCTVS iuſtitiæ, opera ſunt à iuſtitia procedentia, quæ ſi ſuo tempore non proferantur, dubium non eſt, quin ſit eiuſmodi arbor iuxta Chriſti D.N. ſententiam, Ioannisq; Baptiſtæ teſtimonium, excidenda. ſeminantur autem fructus hi in pace, facientibus pacem, ideſt ab his qui pacem amplectuntur, quiq; hic in pace uiuentes, ſeminant opera uſq; in beatitudinem cœleſtem creſcentia.

IN CAP. IIII.

Aſſertio prima.

NONNE ex concupiſcentijs, ueſtris etc.

QVOD quidam pro concupiſcentijs, delitias ſeu uoluptates legunt, non alium ſenſum facit: concupiſcentia enim per uoluptatem, & delectationem militat, dominaturq; in membris noſtris.

II.

OCCIDITIS & zelatis.

ALII pro occiditis, legunt inuidetis: ſed & id eundem ſenſum facere poteſt, qui.n.inuidet, ſpiritualiter occidit, & ſe, peccando, & illum, cui inuidet, inuidēdo, dolet.n.de proximi

bono, et quod in ſe eſt, animo occidit quem odit, iuxta illud, qui fratrem ſuum odit, homicida eſt.

III.

AN putatis, quod inaniter ſcriptura dicat, ad inuidiam concupiſcit ſpiritus.

ILLE huius loci ſenſus probandus uidetur, quo ſignificari quidam dicunt, ſpiritum diuinum ad inuidiam in nobis concupiſcere, ideſt noſtri amore flagrare, uſq; ad inuidiã, ut.ſ.more humano inuidere uideatur ijs, qui nos ab ipſo alienant, amorẽq; noſtrũ ei debitũ ad ſe trãsferunt, paratumq; eſſe ad ſe humiliter redeuntibus, gratiã eamq; cumulatiſſimã elargiri, hominũ aũt id cõtemnentiũ ſuperbiã nõ paſſurũ inultam. Habetur autẽ prior locus Exodi xx. poſterior uero Prou. 3.

IIII.

MAIOREM autem dat gratiam.

EX hoc etiam loco cõuinci poterant, qui negabant ſpiritum ſanctum eſſe Deũ, quãuis, nihil ſit tã uerũ, quod à proteruis negari nõ poſſit, neq; tã manifeſtũ, quin eorũ calũnijs pateat.

V.

RESISTITE Diabolo, & fugiet à uobis.

VEL hic locus eos negligẽtiæ cõdemnat, qui frequentius à Dæmone impugnãtur, quia eũ, ſi reſiſterent, fugarent, uel illud ſolũ indicat, ſi quis Diabolo uehemẽter reſiſtat, hũc ab eo nihil mali paſſurũ, quod is fugatus, iã quaſi abſens eſſet, nocere nihil poſſit.

VI.

APPROPINQUATE Deo, & appropinquabit uobis.

HIS uerbis, uel illa ſignificatur hominis diſpoſitio, qua (et ſi nõ ſine eius præueniẽte gratia) ad Deũ accedit, uel mẽtis iã deo gratæ ad eũ per bonas operationes acceſſus. Appropinquat ãt Deus, aut per iuſtificãtẽ gratiã, aut per gratiæ augmẽtũ.

VII.

HANC autem Dei præuentionem, ſeu præuenientem gra-tiam, intellige aliud eſſe longeq; diuerſum ab eo motu ſiue actu, quo quis dicitur Dei motioni acquieſcere, alioqui nullus à deo moueretur, quin idem acquieſceret, nulluſq; inueniretur, qui Dei gratiæ reſiſtere diceretur.

VIII.

PVRIFICATE corda duplices animo.

DVPLICES animo, dici uidentur, qui non firmiter in arrepto propoſito uitæq; ratione perſiſtunt, ſed cum Deo ſeruire cœperint, rurſus ad mundum, peccataq; priſtina relabuntur, quaſi alio iam uiuentes animo atq; antea uixerant, immo quaſi nõ unum antea, ſed duplicem animũ habuiſſent.

IX.

QVI iudicat fratrem ſuum, iudicat legem.

ILLAM nimirum ſuo facto condemnans, quæ id fieri prohibet; poteſt & id ad illos referri, qui aliorum opera bona condemnant, in eoq; legem iudicare uidentur, quæ bona opera probat. Quod ſi ad malorum operum iudicium ſententia hæc referatur, illos dicit legem condemnare, qui quos lex ipſa fert tantiſper dum reſipiſcant, dignos iam ſupplicio, puniendoſq; iudicant.

X.

PRO EO ut dicatis, ſi dominus uoluerit etc.

ID non tam eſt religioſè accipiendum, ut neceſſarium quis credat hæc uerbis exprimere cũ de futuris loquimur, etenim ille Iacobi ſententiam tenet, qui quamuis ita non dicat, ita ſentit tamen; in illorum namq; hoc loco ſuperbiam & in-

inconſi-

conſiderationem inuehitur, qui uel ita uiuunt, quaſi nunquàm ſint morituri, uel ſibi longam ſemper uitam pollicentur, parum de eius probitate ſoliciti.

XI.

SCIENTI *igitur bonum facere, & non facienti, peccatum eſt illi.*

BONUM, *hoc loco intellige ad ſalutem neceſſarium, non illud quod ſupererogationis dicitur. Vult autem Diuus Iacobus, Deum illorum excuſationem non accepturū, qui ea facere neglexerunt, quæ ex lege facienda eſſe intellexerant: immo neq; eorum, qui cum poſſent intelligere, non curarunt: ſeruus enim qui non cognouit uoluntatem Domini ſui, plagis etiam uapulabit.*

IN CAP. V.

Aſſertio prima.

ET *manducabit carnes ueſtras, ſicut ignis.*

IDEST, *puniemini ſimili quodāmodo ſupplicio, ut exedātur carnes ueſtræ, non quidē illa argenti ueſtri ærugine, ſed igne æterno, propter peccatum, cuius, & ærugo illa teſtimonium erit, & memoria uos uehementer torquebit.*

II.

THESAVRIZASTIS *uobis iram in nouiſſimis Diebus.*

SIVE *ita legas, ſiue ut alij habent, theſaurizaſtis in nouiſſimis diebus, ſenſus eſt; propter theſauros quos in ſenectutem congregarunt, cum eſſent in pauperes diſtribuendi, manere eos iram Dei in futuro iudicio.*

III.

IN *Die occiſionis.*

SI *præcedentibus iungatur, ſignificat illis omne ferè uitæ tempus fuiſſe ī delitijs, et quaſi mactata uictima, feſtum ſemper*

eos uoluptatis egiſſe : ſi cum ſequentibus connectas, referri poteſt ad Chriſti mortem, quem in paſchate, die nimirum im molandæ uictimæ, occiderunt: uel ita intelligi, in die qua uo- bis placuit, quaq; occidere conſtitueratis.

IIII.

ADDIXISTIS *& occidiſtis iuſtum.*

QVAMVIS *id malis Chriſtianis dici uideatur, ſi quis ta- men hæc illis etiam dicta intelligat, qui fidem non ſuſcepe- rant, nihil uideo eſſe abſurdi; nam & ſuperius (ut quibuſ dam placet) eorum diuitum facta eſt mentio, qui fideles, utpote infideles ipſi, perſequebantur. Nec deſunt qui hoc lo- co id, de ſe, Iacobum prophetice prædixiſſe exiſtiment.*

V.

NOLITE *ingemiſcere, in alterutrum.*

IDEST, *ne inuicem conqueramini cum afflictionibus uexa- mini, ſed ferte patienter, ne propter impatientiam à gratia excidatis, nec ſolum fructu tribulationum fraudemini, ſed & in Dei iudicium incidatis, uel in alterutrum, ideſt, ne a- lius in alium inſurgat, ſed quiſq; proximi ſui onera æquo animo ferat, poteſt & is ſenſus eſſe, ne cum uideritis alijs res proſperè ſuccedere, ægrè feratis, & turbemini, quaſi qui deſeri uideamini, & plus æquo grauari.*

VI,

ET *finem Domini uidiſtis.*

IDEST, *ut cum Dominus in illis poſitum calamitatibus nõ de ſeruerit, ſed poſt labores tã multos patienter toleratos opi- bus auxerit, & filijs, nec uero illa interpretatio reijcienda eſt, qua quidam uolunt, eos mortis Chriſti, quem Domini fi- nem uocat, admoneri.* VII.

NOLITE *iurare,*

NON *prohibet iurare, ſed admonet, ut curent adeo ueri eſſe in ſermone, ut opus non ſit iuramẽto, quod fiet, ſi quod affirmant, ita ſit, quod negant, non ſit: id enim eſt quod ait, ut eſt, ſit eſt, & non, ſit non.*

VIII.

V T. *non ſub iudicio decidatis.*

QVIDAM *legunt, ne in ſimulationem incidatis, ſenſus igitur eſt, ne aliquando uos ſimulare contingat, & à ueritate diſcedere, atq; ea cauſa in condemnationem incidere.*

IX.

AEQVO *animo eſt, pſallat.*

Significat eum qui læto eſt animo, quòd ei res ſuccedant ex ſententia, non eſſe quòd ſeſe efferat: ſed Deo gratias tum agere oportere.

X.

INFIR*matur qs in uobis, ĩducat Presbyteros etc.*

Ex *hoc loco ſumi poſſe ſacræ unctionis ritum, immerito profectò mihi quidam negare uidentur, cum apertè, quod nunc* Eccleſia *obſeruat, id* Iacobus *apertis admodum uerbis expreſſerit: meminit enim hoc loco, & infirmitatis, & unctionis, formæ præterea ſacramẽti (quã fidei oratione uocat, ꝙ ſit quædam fidei proteſtatio, fidemq; ſuſcipientis reqrat, quòdq; in* Chriſti *fide ſalutẽ conferat) deniq; ipſius ſacramẽti effectus mẽtionẽ facit, quod præterquàm quod à peccatis liberat, ſanitatẽ quãdoq; priſtinã, ſi ita expediat, ſuſcipienti, reſtituit.*

XI.

CONF*itemini alterutrum peccata ueſtra.*

HINC *nõ exiſtimamus neceſſario colligi qcquã de ea cõfeſſione quæ fit ſacerdotibus, cũ de illa tantũmodo loqui uideatur, qua qs ſe peccatorẽ cõfeſſus, ab alio petit, ut pro ſe oret, quod à pijs religioſiſq; uiris uidemus fieri quàm ſæpiſſimè.*

Et operit *multitudinem peccatorum.*

Vel *illius quem à morte liberat, uel ſuorum; uidetur enim q in proximum eſt miſericors, merito ſuorum accipere remiſſionem peccatorum, ut qui charitatis, & miſericordiæ plenum opus, atq; adeò* Deo *quàm gratiſſimum fecerit.*

In Iudae *Apoſtoli Epiſtolam,*
Aſſertio prima.

Qvod *de* Iacobi Epiſtolæ *authoritate ſuperius diximus, idem de* Iudæ Epiſtola *uolumus intelligi: hoc unum addentes, eam poſt* Pauli, Petriq; *Epiſtolas (quantum licet conijcere) fuiſſe ſcriptam. Dediſſe uero ſcribendi occaſionē (ut quidam aiunt, &* Epiſtolæ *contextus indicat) quoſdam illius tempeſtatis* Hæreticos, *in quos tota ferè epiſtola inuehitur.*

II.

In Deo *Patre dilectis.*

Qvod *quidam pro dilectis, ſanctificatis legunt, nō aliud ſignificat, nam & per* Dei *dilectionem ſanctificamur, et qui ſanctificatus eſt,* Deo *eſt dilectus.*

III.

Et Christo Iesv
conſeruatis, & uocatis.

Idest, *qui per* Chriſti *redemptionem ſeruati ſunt, et per eius miſericordiam in lumen (ut inquit* Paulus*) admirabile uocati, poteſt etiam, ut quibuſdam placet, conſeruatis, eò referri, ut quia non conſenſerant hæreticis, quorum hic* Iudas *mores, uitamq; deſcribit, ideo ſeruati, ſeu cōſeruati dicātur.*

IIII.

Omnem *ſolicitudinem faciens ſcribendi uobis etc.*

HIC EST HVIVS LOCI *ſenſus, cum maxime eſſem ſolicitus de communi ueſtra ſalute, neceſſarium exiſtimaui ad uos ſcribere, obſecrans atq; hortans, ut pro ſemel accepta à uobis, ſanctiſq; oĩbus, fide, sũma cõtentione certetis, ne impiorum hæreticoꝝ callidis perſuaſionibus decepti, quam Dei miſericordia, & gratia accepiſtis, ueſtra ipſi negligentia amittatis.*

V.

TRADITAE *ſemel fidei.*

HOC *quia non intelligunt Hæretici, noua comminiſcuntur; ſed & quod ſequitur ueꝝ eſt, eos eſſe in hoc iudicium præſcriptos.*

VI.

PRAESCRIPTI.

IDEST, *Dei arcano conſilio deſtinati, non quidem quaſi ei illa impiorum malitia placeat, ſed quia nouit etiam malos illorum animos ad electoꝝ bonum, ſalutemq; referre, uel præſcripti, ideſt ab Apoſtolis prædicti, uel in ueteri teſtamento figurati.*

VII.

DOMINI *gratiã transferentes in luxuriam.*

ABVT*ebantur enim hi ſcripturæ ſenſibus, & libertate Chriſtiana, eamq; ad propriam libidinem, animarumq; perniciem conuertebant.*

VIII.

SOLVM *Dominatorem, et Dominum Noſtrũ Ieſum Chriſtum.*

SI ITA *legas, non negatur hoc loco aut patrem, aut ſpiritum ſanctum, Dominũ eſſe, ſed, more ſcripturæ, quod in his quæ communia ſunt, de una perſona dicitur, de alijs etiam eſt in-*

telligendum, alioqui dictionem, ſolum, ita poſuit, quaſi dicat, cum tamen ipſe ſit dominator omnium, & Dominus.

IX.

NEGANTES.

ID Dicit, *uel quia factis negabant, uel quia de* Chriſto *malè ſentiebant.*

X.

COMMONERE *autem uos uolo etc.*

IDEST, *& id ſeu hæc omnia (et ſi ſcitis) uobis tamen in memoriam uolo redigere: ut. ſ. Dominus ultus fuerit Iudæorum iniquitatem, cum eductos ex AEgypto ſecundo. i. deinde perdiderit in deſerto: Angelorumq; ſuperbiam, qui ſuum principatum, ideſt acceptam in ſua origine, & creatione dignitatem amiſerũt, uinculis alligauerit, eos in diem iudicij ſeruãs, maiori ſupplicio puniendos, ſodomitas etiam, & quicunq; finitimorum, carnem aliená ſecuti, ſe nefando crimine polluebant, igne æterno puniuerit.*

XI.

MAIESTATEM *blaſphemant.*

IDEST *in dignitate & præſertim eccleſiaſtica conſtitutos: hoc autem loco, ut & tota Epiſtola mirificè lutheranos depingit, qui & dominis parere contemnunt prætextu Euangelicæ libertatis, &* Romanæ Apoſtolicæq; Eccleſiæ *dignitatem, & gloriam blaſphemant, in dei maieſtatem, Chriſtiq; gloriam iniurij, impijſſimi profectò homines, & æterno digni ſupplicio.*

XII.

CVM Michael Archangelus *etc.*

HAEC *quæ fuerit altercatio, certum non eſt, neq; id unde Iudas habuerit: probabile tamen eſſe quidá exiſtimant, cum* Moyſi *corpus ab* Angelo *fuiſſet ſublatum, ne à propenſis*

Iudæis ad idolatriam,adoraretur ut deus,reſtitiſſe ei diabo lum,cui cũ Michael poſſet maledicere.i.male præcari, tãtum eum ijs uerbis fuiſſe allocutum, imperet tibi,ſeu increpet te Dominus.

XIII.

MACVLAE in epulis conuiuantes.

ET Si quidam huius loci putant commodiorem è græco tranſlationẽ futurã, ſi ita legatur,hi ſunt q in conuiuijs ſuis, ſeu ueſtris,tanquam cauernoſæ,atq; adeo periculoſæ in mari ru pes intrepidè conueſcuntur, ſeq; ipſi paſcunt. Illorum tamẽ ſententia magis probanda uidetur,qui propter ſimilẽ in epi ſtola Petri locũ,unde hic ſumptus uidetur,maculæ,legendũ putant,ut noſtra habet tranſlatio.

XIIII.

ARBORES autumnales.

VT Arbores in autumnò decidentibus folijs, ſine fructu ſunt,quòd ſi non ſit ſpes fore ut fructum ferant,eradican tur: ita iſti,quòd non ſolum infrugiferi ſint, ſed & perni ciem afferant,æternis ignibus ſunt deſtinati. Alij alium hu ius loci ſenſum afferunt,ſed parum referre arbitror, dum res intelligatur.

XV.

Sydera Errantia,

I. QVAE non ſemper eodẽ in loco oriuntur, neq; per omnia ſunt motui ſuperiori ſubiecta,cum proprios & ipſa motus habeant, uel impreſſiones igneas intelligit,quæ facilè, cum apparuerint, euaneſcunt.

XVI.

PRophetauit aũt de his ſeptimus ab Adã Enoch.

ETSI PROPHETIA hæc nec extat,(quòd ſciã) nec cum extabat authoritatem habuit,uerum tamen id fuiſſe, quod hoc loco dicitur, dubitandum non eſt.

XVII.

ET Hos quidem Arguite Iudicatos.

SI ita legas, ſenſus eſt; cum iudicabitis errare, certumq́; erit peccaſſe eos, arguite; uel iudicatos, ideſt q iam iudicati ſunt. ſi uerò legas, cum iudicamini; ſenſus erit, agnoſcentes infirmitatem propriam, miſerantesq́; eorum errores, miti admonitione corrigite, odio proſequentes, non eos quos corrigitis, ſed eorum uitia, quæ à carne manant, animam ipſam, ut tunica quædam ſordida, circundante.

HAEC, & ſi quæ alia ex illis duabus Epiſtolis hic præterita uidebuntur, omnia, diuinæ gratiæ præſidio adiuti, defendemus.

DEO LAVS.